

30.1.2015

СЪОБЩЕНИЕ ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ЕП

Относно: Петиция № 2099/2013, внесена от Илона Винклер, с датско гражданство, относно частична пенсия в Дания

1. Резюме на петицията

Вносителката на петицията се премества в Дания през 1991 г., където работи до 2005 г., когато е принудена да се пенсионира, след като получава увреждания вследствие на ревматична болест. По това време тя е била само на 35 години. Едва когато ѝ е отпусната пенсия, тя научава, че няма право на пълната сума, а само на минимална пенсия, тъй като от 15-годишна до 22-годишна възраст е живяла в Полша. Петицията се позовава както на Регламент (ЕИО) № 1408/1971 и акта за изменение (Регламент (ЕО) № 592/2008), така и на Регламент (ЕО) № 883/2004.

2. Допустимост

Обявена за допустима на 8 август 2014 г. Комисията е приканена да предостави сведения (член 216, параграф 6 от правилника).

3. Отговор от Комисията получен на 30 януари 2015 г.

Коментари на Комисията

Правомощията на Европейския съюз в сферата на социалната сигурност са ограничени. Както нееднократно беше потвърдено от Съда на ЕС¹, Договорите предвиждат

¹ Вж. например дело 41/84 *Pinna/Caisse d'allocations familiales de la Savoie* [1986 г.] ECR 16, точка 20; дело C-340/94 *de Jaeck/Staatssecretaris van Financiën* [1997 г.] ECR I-495, точка 18; дело C-221/95 *Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs Indépendants/Hervein* [1997 г.] ECR I-635, точка 16.

координирането, а не хармонизирането на законодателството на държавите членки. При липсата на хармонизация правото на ЕС не ограничава свободата на държавите членки да организират собствените си системи за социално осигуряване. Условието за отпускане на социални обезщетения, както и техният размер и срокът, за който се предоставят, се определят в националното законодателство на всяка отделна държава членка, като въпросните разпоредби следва да бъдат в съответствие с принципите на равно третиране и на недопускане на дискриминация. В резултат на това съществуват разлики по същество и процедурни разлики между системите за социална сигурност на отделните държави членки и съответно между правата на лицата, работещи в държавите членки, които са незасегнати от Договорите.

В областта на пенсиите и обезщетенията за инвалидност е обичайно за законодателството на дадена държава членка да се изисква определен минимален период на осигуряване, заетост, самостоятелна заетост или пребиваване, преди да се придобие право на получаване на обезщетения. По тази причина основно правило е, ако даден гражданин е работил в повече от една държава членка, периодите от време да се отчитат с натрупване.¹ Това означава, че съответната държава членка трябва, за целите на придобиването на право на обезщетение, да вземе предвид периодите на осигуряване, заетост, самостоятелна заетост или пребиваване в друга държава членка, доколкото това е необходимо (тоест ако общата сума на периодите на нейна територия са по-кратки, отколкото е необходимо, за да се изпълни съответното условие за придобиване на права).

Въпреки това принципът на кумулиране на периоди не означава, че периодите в една държава членка трябва да се вземат предвид в друга държава членка за целите на изчисляването на размера на обезщетението, отпуснато на ищеца (т.е. да се вмени на държавата членка задължение да изплаща обезщетение по отношение на периоди, през които бенефициентът е бил субект на законодателството в областта на социалната сигурност на друга държава членка). Вместо това презумпцията е, че ако дадено лице е било обект на законодателството в областта на социалната сигурност на повече от една държава членка, то може да получава отделно обезщетения във всяка държава членка. Обезщетението се изчислява въз основа на периода, през който лицето е било обект на законодателството в областта на социалната сигурност на всяка съответна територия, което означава, че всяка държава членка ще предостави пропорционална сума на ищеца в съответствие със собственото си национално законодателство.

Според информацията, с която разполага Комисията, съгласно датското право правото на пенсия се изчислява въз основа на броя на годините на постоянно пребиваване на дадено лице в Дания на възраст между 15 г. и възрастта на пенсиониране или инвалидност (независимо дали въпросното лице е работило или е плащало данъци през този период или не). Датското законодателство относно пенсиите за инвалидност предвижда, че лицата, които са пребивавали в страната в продължение на поне четири пети от периода между петнадесетгодишната си възраст и началото на своята

---

¹ Следва да се отбележи, че по отношение на обезщетенията за инвалидност се прилагат различни правила въз основа на т.нар. „законодателство тип А“, т.е. законодателството, съгласно което размерът на обезщетенията за инвалидност не зависи от периодите на осигуряване или пребиваване в страната и което изрично се споменава в приложение VI към Регламент (ЕО) № 883/2004 (вж. член 44, параграф 1 от регламента). Тъй като приложение VI към Регламент (ЕО) № 883/2004 не съдържа информация относно Дания, то не е приложимо в настоящия случай.

инвалидност, имат право на пълния размер на пенсията за инвалидност, определен в датското законодателство. Лицата, които са пребивавали в Дания за по-кратък период от време, могат да получават част от пълната сума. Тази част отговаря на действителния период на пребиваване на въпросното лице в Дания от момента на навършване на петнадесетгодишна възраст до началото на инвалидността, разделен на четири пети от общата продължителност на периода от навършването на петнадесетгодишна възраст до началото на инвалидността. В случая на вносителката на петицията това означава, че тя получава 32/40 от пълната пенсия за инвалидност, което отразява факта, че тя е пребивавала в Полша в продължение на седем години от периода между навършването на 15 и 35 години (възрастта, на която е придобила правото си на пенсия за инвалидност). Това отговаря на основните принципи на координация на социалната сигурност в ЕС в областта на обезщетенията за инвалидност, посочени по-горе, в т.ч. на принципа на натрупване на периоди за определяне на обезщетението.

Без допълнителна информация е трудно да се изрази мнение относно причините, поради които на ищцата е отказано право на пропорционална пенсия за инвалидност от Полша. Според информацията, с която разполага Комисията, съгласно полското законодателство пенсия за инвалидност (*renta z tytułu niezdolności do pracy*) се изплаща на лице, за което се счита, че е частично или напълно неспособно да осъществява професионална дейност поради здравословното си състояние. Освен това съответното лице трябва да бъде в състояние да докаже, че е изпълнило изискването за съответен осигурителен период, като се вземат предвид периодите на внасяне и на невнасяне на вноски (пет години в случая на лице, чиято инвалидност е възникнала след навършването на 30 години), и възникването на неспособността за работа през периоди, които са точно определени в законодателството, например по време на периода на осигуряване, заетост, получаване на обезщетения за безработица, получаване на социалноосигурителни надбавки (заболяване или полагане на грижи за друго лице), или не по-късно от 18 месеца след приключването на тези периоди. Както е посочено по-горе, като се прилага принципът на натрупване, за целите на придобиването на право на обезщетение компетентната държава членка трябва да вземе предвид периодите на осигуряване, заетост, самостоятелна заетост или пребиваване в друга държава членка, доколкото това е необходимо, за да се изпълни условието за период от време с оглед на придобиване на права. Освен това се очаква по силата на принципа на приравняване на факти, че дадена компетентна държава, съгласно чието законодателство има юридически последици от настъпването на някои факти или събития, трябва да вземе предвид като настъпили на нейна територия такива факти или събития, настъпили в друга държава членка. Поради това, по принцип, вносителката на петицията може да отговори на условията за получаване на пенсия за инвалидност от Полша, изчислена на пропорционална основа спрямо съответния период на придобиване на право в Полша. Възможно е обаче на практика вносителката на петицията да няма валидни периоди на плащане или неплащане на осигурителни вноски в Полша и по тази причина да не отговаря на условията. Може да бъде от полза за вносителката да изиска допълнителна конкретна информация от полските органи във връзка с причините, поради които не е била оценена като имаща право на пенсия за инвалидност.

Вносителката на петицията би могла също да има право на добавката, платима съгласно параграф 27а от Закона за активна социална политика (*lov om aktiv socialpolitik*), ако

нейната пенсия е под нивото на „първоначална помощ“ (*starthjaelp*) или „парична помощ“ (*kontanthjaelp*). Правото на тази добавка се предоставя, при условие че заявителят е пребивавал в Дания общо седем от последните осем години и ако е бил в законно трудово правоотношение в Дания в продължение на период, който като цяло се равнява на заетост при пълен работен ден на две години и шест месеца през последните осем години. Не е възможно обаче въз основа на информацията, предоставена от вносителката на петицията, да се определи дали тя отговаря на условията за такава допълнителна надбавка.

Вносителката на петицията също така възразява срещу факта, че когато нейната пенсия за инвалидност се преобразува в пенсия за старост, тя ще се основава на същото пропорционално съотношение, както използваното от датските органи при изчисляването на нейната пенсия за инвалидност. По нейно мнение този метод на изчисление е несправедлив, тъй като когато тя достигне установената от закона пенсионна възраст, ще е живяла 45 години в Дания, повече от 40-те години, необходими за получаване на пълна пенсия. Тя поставя въпроса защо нейните допълнителни години на пребиваване в Дания, през които ще получава пенсия за инвалидност, не се вземат предвид при изчисляването на нейната пенсия за старост. Както е посочено по-горе, при липсата на хармонизация правото на ЕС не ограничава свободата на държавите членки да определят условията за отпускане на социални обезщетения, както и техния размер и срока, за който се предоставят, като въпросните разпоредби следва да бъдат в съответствие с принципите на равно третиране и на недопускане на дискриминация. Поради това законодателството на Дания относно преобразуването на пенсия за инвалидност в пенсия за старост е съвместимо с правото на ЕС.

Вносителката на петицията не посочва по-конкретно защо счита, че правилата в Дания са в нарушение на Директива 79/07/ЕИО относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване, поради което не е възможно да се отговори на изразената от нея загриженост в това отношение.

Заклучение

Като се имат предвид принципите на координация в сферата на пенсиите за възраст и инвалидност, предвидени в европейското право, жалбата на вносителката на петицията, че следва да получава пенсия за инвалидност в пълен размер, не може да бъде подкрепена. Освен това въз основа на предоставената информация Комисията не може да установи нарушение на Директива 79/07/ЕИО по отношение на постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване.